

Міністерство освіти і науки України
 Уманський державний педагогічний університет імені Павла
 Тичини

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова приймальної комісії
 проф. Олександр БЕЗЛЮДНИЙ

«___» _____ 2023 р.

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ «Фінанси, банківська справа та страхування»

ОС магістр

на основі ОС магістр, ОКР спеціаліст (НРК7)

з нормативним терміном навчання 1 р.4 м.

(вступ за іншою спеціальністю)

Освітня програма: Фінанси, банківська справа та страхування
 Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та
 фондовий ринок
 (денна та заочна форми навчання)

Умань–2023

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Основною метою вступного екзамену з фінансів, банківської справи та страхування є перевірка знань та вмінь вступників.

Вступник повинен знати:

- основні категорії фінансової науки, теоретичні основи і закономірності функціонування фінансової системи;
- мати системні уявлення про структуру і тенденції розвитку вітчизняного та світового фінансового ринку;
- економіко-правові аспекти функціонування банківської системи України;
- сучасні методи ефективного управління банківською діяльністю;
- тенденції розвитку та економічну ефективність надання банківських послуг і проведення банківських операцій;
- сутність страхування, його місце і роль у сучасному ринковому середовищі України та інших країн;
- загальні принципи, функції страхування та його завдання у фінансовій системі;
- фінансово-економічний механізм страхової діяльності та особливості її державного регулювання.

Вступник повинен вміти:

- Використовувати методи фінансового аналізу різних мікро- і макро процесів;
- ефективно використовувати у своїй подальшій трудовій діяльності набуті знання щодо:
 - характеристики грошового обігу в Україні, механізмів розвитку інфляції та шляхів її подолання;
 - суті та порядку здійснення банківських операцій;
 - шляхів залучення банками коштів і напрямів узгодження економічних інтересів банківських установ і клієнтів.
- організовувати страхування та самостійно розробляти економічне обґрунтування розвитку страхової компанії;
- на основі ґрунтовних теоретичних знань визначати напрями удосконалення страхової діяльності.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

<i>Rівень</i>	<i>Бали</i>	<i>Характеристика усних відповідей</i>
Не склав	0 – 99	Вступник має слабкі уявлення про об'єкт вивчення (питання), не може відтворити або відтворює лише незначну частину основних понять.
Склад	Початковий 100	Вступник має уявлення про об'єкт вивчення, фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, може навести окремі елементарні основні визначення.
	101 – 109	Вступник має уявлення про об'єкт вивчення, фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, може навести окремі елементарні основні визначення, чітко формулює власну думку.
	110 – 119	Вступник має уявлення про об'єкт вивчення, відтворює менше половини навчального матеріалу, може навести окремі елементарні основні визначення, виявляє здатність елементарно викласти думку, при допомозі комісії може виконати певні елементарні завдання.
Середній 120 – 129	Вступник може відтворити лише частину з теоретичного матеріалу з основ фінансів, знає лише основні визначення та питання, не повністю відповідає на питання екзаменаційного білету, при вирішенні завдань допускає неточності принципового характеру, не додержується послідовності викладання матеріалу екзаменаційного білету.	
Середній 130 – 139	Вступник може відтворити лише частину теоретичного матеріалу з основ фінансів, знає лише основні визначення та питання, не повністю відповідає на питання екзаменаційного білету, при вирішенні завдань допускає неточності принципового характеру, не додержується послідовності викладання матеріалу екзаменаційного білету. У відповіді вступника може бути порушена послідовність викладання теоретичного матеріалу, можуть мати місце перекручення у формуванні складних теоретичних положень.	
Склад 140 – 149	Вступник розуміє і знає теоретичні та методологічні основи фінансів, володіє	

		основними положеннями, принципами, поняттями та розуміє сутність фахових економічних дефініцій. Достатньо висвітлює теоретичні знання та навички їх практичного застосування з відповідних питань фінансово-економічної діяльності.
Достатній	150 – 159	Вступник розуміє і знає теоретичні та методологічні основи фінансів, володіє основними положеннями, принципами, поняттями та розуміє сутність фахових економічних дефініцій. Достатньо висвітлює теоретичні знання та навички їх практичного застосування з відповідних питань фінансово-економічної діяльності. При цьому вступник може самостійно аналізувати, узагальнювати та робити висновки, вміє наводити власні приклади на підтвердження викладених думок. Але відповідь вступника має окремі несуттєві неточності.
	160 – 169	Вступник розуміє і знає теоретичні та методологічні основи фінансів, володіє основними положеннями, принципами, поняттями та розуміє сутність фахових економічних дефініцій. Достатньо висвітлює теоретичні знання та навички їх практичного застосування з відповідних питань фінансово-економічної діяльності. При цьому вступник може встановлювати найсуттєвіші зв'язки між явищами, факторами, самостійно аналізувати, узагальнювати та робити висновки.
	170 – 179	Вступник розуміє і знає теоретичні та методологічні основи фінансів, володіє основними положеннями, принципами, поняттями та розуміє сутність фахових економічних дефініцій. Достатньо висвітлює теоретичні знання та навички їх практичного застосування з відповідних питань фінансово-економічної діяльності. При цьому вступник вміє застосовувати отримані знання в різних ситуаціях, вміє узагальнювати та систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власних аргументаціях.

	Високий	180 – 189	Вступник розуміє і знає теоретичні та методологічні основи фінансів, володіє основними положеннями, принципами, поняттями та розуміє сутність фахових економічних дефініцій. Достатньо висвітлює теоретичні знання та навички їх практичного застосування з відповідних питань фінансово-економічної діяльності. При цьому вступник володіє глибокими і досконалими знаннями, застосовує отримані теоретичні знання в нестандартних ситуаціях, вміє узагальнювати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації, вміє наводити власні приклади на підтвердження викладених думок, критично оцінює окремі факти і явища в діяльності підприємств, установ, організацій.
		190 – 199	Вступник розуміє і знає теоретичні та методологічні основи фінансів, володіє основними положеннями, принципами, поняттями та розуміє сутність фахових економічних дефініцій. Достатньо висвітлює теоретичні знання та навички їх практичного застосування з відповідних питань фінансово-економічної діяльності. При цьому вступник володіє глибокими і досконалими знаннями, застосовує отримані теоретичні знання в нестандартних ситуаціях, вміє узагальнювати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації, вміє наводити власні приклади на підтвердження викладених думок, критично оцінює окремі факти і явища в діяльності підприємств, установ, організацій, виявляє особисту позицію щодо них. Може самостійно ставити та розв'язувати проблеми, вміє застосовувати теоретичні знання при розв'язанні практичних завдань.
		200	Вступник розуміє і знає теоретичні та методологічні основи фінансів, володіє основними положеннями, принципами, поняттями та розуміє сутність фахових економічних дефініцій. Достатньо висвітлює теоретичні знання та навички їх практичного застосування з відповідних питань фінансово-економічної діяльності. При цьому вступник

			володіє глибокими і досконалими знаннями, застосовує отримані теоретичні знання в нестандартних ситуаціях, вміє узагальнювати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації, вміє наводити власні приклади на підтвердження викладених думок, критично оцінює окремі факти і явища в діяльності підприємств, установ, організацій, виявляє особисту позицію щодо них. Може самостійно ставити та розв'язувати проблеми, вміє застосовувати теоретичні знання при розв'язанні практичних завдань. Переконливо аргументує особисту позицію, узгоджуючи її з отриманими знаннями та загальними цінностями, розвиває свої обдарування та нахили.
	<i>Rівень</i>	<i>Бали</i>	<i>Характеристика усних відповідей</i>
	Не склав	0 – 99	Вступник називає окремі географічні явища та об'єкти й за допомогою екзаменатора знаходить відмінності між ними.
<i>Склад</i>	Початковий	100	Вступник називає окремі географічні явища та об'єкти й за допомогою екзаменатора знаходить відмінності між ними.
		101 – 109	Вступник відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про географічні об'єкти та явища; з допомогою екзаменатора знаходить їх на карті.
		110 – 119	Вступник відтворює частину навчального матеріалу, виконує елементарні географічні завдання використовуючи карту, самостійно називає окремі географічні поняття.
	Середній	120 – 129	Вступник за допомогою екзаменатора відтворює основний навчальний матеріал. Називає компоненти географічної оболонки та складові господарської діяльності; під час відповіді користується картографічним матеріалом.
	Середній	130 – 139	Вступник відтворює основний навчальний матеріал, здатний описувати географічні об'єкти чи явища за типовим планом, допускаючи помилки; знаходить на карті окремі географічні об'єкти та явища, що передбачені навчальною програмою.
		140 – 149	Вступник виявляє знання і розуміння основних географічних положень, відтворює навчальний

		матеріал з незначними порушеннями послідовності характеристик географічних об'єктів та явищ. На середньому рівні володіє географічною номенклатурою. Разом з тим, вступник виявляє в процесі викладу недостатнє оволодіння методом порівняльно-географічного аналізу (мінус 2 бали); не застосовує ресурсооцінкового підходу (мінус 2 бали); не дає характеристики типологічних особливостей, рис та ознак природних систем та міжгалузевих комплексів(мінус 2 бали); не висвітлює власний підхід, не розкриває авторське бачення географічних проблем (мінус 2 бали).
Достатній	150 – 159	Вступник у цілому правильно відтворює навчальний матеріал і має достатні географічні знання для вирішення нескладних завдань. Має чіткі уявлення про природні та суспільні явища; достатньо володіє картографічним матеріалом
	160 – 169	Вступник відтворює основні географічні поняття, встановлює найсуттєвіші географічні зв'язки і залежності між природними та суспільними процесами та явищами. Логічно відтворює засвоєний матеріал, допускаючи певні неточності. Робить прості висновки. Застосовує здобуті знання на практиці. Володіє обов'язковою географічною номенклатурою. Користується науковою термінологією, аргументує свої твердження та висновки. Вільно володіє картографічним матеріалом.
	170 – 179	Вступник добре володіє навчальним географічним матеріалом, вміє його аналізувати, може застосовувати його для виконання практичних завдань; має чіткі уявлення про компоненти природи і просторову організацію господарства; пояснює причинно-наслідкові зв'язки в природі і господарській діяльності; вміло використовує картографічний матеріал.

	Високий	180 – 189	<p>Вступник усвідомлює сучасну географічну картину світу, здійснює оцінку природних і суспільних процесів та явищ, передбачених програмою; розуміє прикладний характер географічних знань, дає розгорнуту відповідь та робить узагальнені висновки; вільно відбирає і узагальнює необхідну географічну інформацію, оперує більшістю географічних понять; використовує різні картографічні джерела. вільно володіє географічними знаннями, користується</p> <p>користується методами наукового аналізу географічних явищ і процесів, характеризує їх риси та форми виявлення. Висловлює та аргументує своє ставлення до альтернативних поглядів на більшість поставлених питань.</p>
		190 – 199	<p>Вступник має глибокі знання про об'єкт вивчення, застосовує наукову термінологію, аргументує свої твердження і висновки, вміє працювати з різними додатковими джерелами географічної інформації; на високому рівні аналізує та використовує картографічний матеріал. При цьому допускає незначні похибки при викладі причинно-наслідкових географічних зв'язків, що знижує його оцінку на 2 бали.</p>
		200	<p>Вступник володіє ґрунтовними географічними знаннями, використовує міжпредметні зв'язки, висловлює та аргументує власне ставлення до різних поглядів на об'єкт вивчення; самостійно аналізує природні та суспільні явища, робить відповідні висновки і узагальнення; здатний розв'язувати проблемні завдання; вільно володіє картографічною інформацією та творчо її використовує. Може запропонувати географічну ідею та змоделювати ситуацію, здатен передбачати, прогнозувати і розв'язувати проблемні завдання. Вільно володіє картографічною інформацією та творчо її використовує.</p>

СТРУКТУРА ОЦІНКИ

Питання екзаменаційного білета оцінюється за шкалою від 0 до 200

балів. Загальна оцінка за вступне випробування визначається як середнє арифметичне оцінок за кожне питання поділене на кількість питань екзаменаційного білету.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Банківська система, її структура, функції. Роль комерційних банків у забезпечені потріб економіки у фінансових ресурсах.
2. Банківський нагляд: завдання та принципи діяльності.
3. Бюджетний процес в Україні та його стадії.
4. Видатки державного бюджету: склад, напрями, форми.
5. Види валютного ринку за обсягом і характером торгівлі.
6. Види нетрадиційних банківських операцій і послуг.
7. Види страхування за галузями, підгалузями, формами проведення.
8. Власний капітал комерційного банку, його структура й особливості формування.
9. Генезис та етапи еволюції фінансів.
10. Джерела доходів і напрями видатків Фонду соціального страхування України.
11. Джерела доходів і напрямки видатків Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття.
12. Джерела формування та напрямки використання Пенсійного фонду України.
13. Діяльність міжнародних фінансових інститутів: регіональні, всесвітні, європейські.
14. Доходи державного бюджету, джерела їх формування.
15. Економічна сутність міжнародних фінансів та їхні складові.
16. Економічна суть та особливості страхування відповідальності.
17. Економічний зміст та класифікація особистого страхування.
18. Економічний зміст, об'єкти та види страхування майна.
19. Елементи системи оподаткування: суб'єкт, об'єкт, джерело сплати, податкова квота.

20. Етапи процесу формування та реалізації фінансової політики, її дієздатність та результативність.
21. Етапи управління державним боргом та способи його коригування.
22. Завдання та методи бюджетного планування. Процедура бюджетногопланування.
23. Загальна характеристика становлення і розвитку страхового ринку України.
24. Загальні основи операцій банку з розрахунково-касового обслуговуванняклієнтів.
25. Залучений капітал комерційного банку та його характеристика.
26. Засади функціонування фінансової системи.
27. Зміст і методи фінансового планування. Класифікація фінансових планів.
28. Зміст розрахунків з використанням пластикових карток.
29. Зміст та призначення фінансів підприємств.
30. Зміст функцій та операцій Національного банку України.
31. Інвестиційна політика страховика.
32. Класифікація податків: за формою оподаткування; за економічнимзмістом; за рівнем структур, що їх встановлють; за способом стягнення.
33. Класифікація страхування за економічними ознаками.
34. Класифікація страхування за об'єктами.
35. Класифікація страхування за юридичними ознаками. Обов'язкове тадобровільне страхування.
36. Класифікація суб'єктів страхового ринку.
37. Механізм реалізації фінансової політики. Типи політики за характеромреалізації.
38. Механізм справляння податків та характер організації податкової роботи.
39. Міжбанківські розрахунки в Україні.
40. Міжгалузеві позики та міжбанківські кредити, їх значення у

фінансовій підтримці України.

41. Міжнародна фінансова політика, її типи та інструменти.
42. Місцеві фінанси України, їх роль і значення для розвитку територій.
43. Необхідність і форми страхового захисту.
44. Необхідність, суть та ознаки фінансів.
45. Об'єднання страховиків та їх функції.
46. Операції банків в іноземній валюті.
47. Організаційна структура та склад фінансової системи.
48. Організаційні форми та структура страхових компаній.
49. Організація фінансового контролю: види, форми та методи.
50. Організація фінансової діяльності суб'єктів господарювання.
51. Основи діяльності страхової компанії та державне регулювання страхової діяльності.
52. Особливості фінансових відносин у сфері страхування (грошові потоки встрахуванні).
53. Податкова ставка: методи її встановлення та види.
54. Поняття «державний борг», його види.
55. Поняття «фінансовий механізм», його структура: фінансове забезпечення, фінансове регулювання, фінансові інструменти.
56. Поняття фінансової надійності страховика.
57. Поняття, призначення та складові бюджету держави.
58. Поняття, причини формування та класифікація державних цільових фондів.
59. Порядок створення, реєстрації та ліцензування діяльності банку.
60. Порядок та умови здійснення депозитних операцій комерційного банку.
61. Правове забезпечення страхування.
62. Предмет і структура фінансового права. Система фінансового законодавства.
63. Прибутковість банку, засоби її підвищення.
64. Призначення та специфічні ознаки сфер і ланок фінансової системи.

65. Принципи й умови кредитування банківськими установами.
66. Принципи страхування.
67. Принципи та органи фінансового контролю.
68. Принципи формування податкової системи.
69. Проблеми та напрями вдосконалення державної політики в галузі страхування.
70. Процес банківського кредитування.
71. Процес становлення та розвитку банківської системи України.
72. Процес управління банківськими ризиками.
73. Регулювання діяльності банків. Антимонопольне регулювання.
74. Регулювання обсягу державного боргу.
75. Ризик-менеджмент у страхуванні.
76. Ринок цінних паперів: функції, види, державне регулювання.
77. Розмежування ризиків та їх оцінка.
78. Роль банківської системи в економічному розвитку країни.
79. Роль і значення місцевих бюджетів та характер структури їх доходів і видатків. Дефіцит місцевих бюджетів.
80. Роль і місце комерційних банків у банківській системі.
81. Роль страхування в ринковій економіці.
82. Роль та функції фонової біржі.
83. Роль фінансового ринку в фінансовій системі країни та його характеристика.
84. Склад та економічний зміст витрат страхової компанії.
85. Склад та економічний зміст доходів страховика.
86. Склад, класифікація та джерела формування фінансових ресурсів підприємств.
87. Співстрахування та механізм його дії.
88. Способи регулювання національного валутного ринку.
89. Стабільність банківської системи та системний ризик.
90. Створення та особливості функціонування міжбанківських об'єднань.

91. Стратегія комерційного банку та складові успіху його діяльності.
92. Страховий тариф, його суть та структура. Роль нетто-ставки в страховому тарифі.
93. Структура системи пенсійного страхування в Україні.
94. Структура та форми управління Національного банку України.
95. Сутність банківської системи та її інституціональна структура.
96. Сутність бюджетної системи та бюджетного устрою: виділення видів бюджетів, принципи побудови бюджетної системи, розмежування доходів і видатків між бюджетами, організація взаємовідносин між бюджетами.
97. Сутність валютного курсу, порядок його встановлення та чинники формування.
98. Сутність і роль перестрахування, його основні методи.
99. Сутність і функції страхування.
100. Сутність інвестиційних операцій банків із цінними паперами.
101. Сутність міжнародних розрахунків та їх форми.
102. Сутність податків та їх роль у системі державних фінансів. Функції податків.
103. Сутність та роль кредитного ринку як основної складової фінансового ринку.
104. Сутність, види та форми фінансового контролю.
105. Сутність, завдання та функції державного кредиту.
106. Сутність, значення та складові фінансової політики.
107. Сутність, напрями і принципи податкової політики.
108. Сутність, структура та принципи функціонування страхового ринку.
109. Суть та завдання фінансового планування.
110. Суть та засади формування податкової системи України: системність, визначальна база побудови, вихідні принципи.
111. Суть та значення бюджетного регулювання. Реформування міжбюджетних відносин.
112. Типи та функції банків, принципи їх діяльності.

113. Фактори, що визначають формування фінансових результатів.
114. Фінансова стратегія і тактика. Напрями фінансової політики.
115. Фінансові категорії функціонування фінансів підприємства: витрати, доходи, фінансові результати.
116. Formи державного кредиту: ощадна справа, державні позики. Відмінність державного кредиту від банківського.
117. Formи забезпечення повернення банківських позичок.
118. Formування ресурсної бази банку.
119. Функції та роль фінансів у розвитку суспільного виробництва.
120. Центральний банк у банківській системі країни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Банківська система: навчальний посібник / Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О.; за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 580 с.
2. Аналіз банківської діяльності: навчальний посібник. уклад.Н. О. Станіславчук. Умань: Візаві, 2018. 192 с.
3. Банківська система: навч. посіб. Карась П. М., Приходько Н. В., Пащенко О. В., Гришина Л. О. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015.292 с.
4. Банківська система: навч. посіб. Катан Л. І., Демчук Н. І., Бабенко-Левада В. Г., Журавльова Т. О. ; за ред. І. М. Мазур. Дніпро: Пороги, 2017. 444 с.
5. Варцаба В. І., Заславська О. І. Сучасне банківництво: теорія і практика: навч. посіб. Ужгород: Вид. УжНУ «Говерла», 2018. 364 с.
6. Вінницька О. А. Теорія фінансів: навч. посіб. Умань: Візаві, 2018. 309 с.
7. Внукова Н. М., Кузьминчук Н. В. Соціальне страхування: кредитно-модульний курс : навч. пос. Київ: Центр учебової літератури, 2017. 412 с.
8. Журавльова Т. О., Дем'янчук М. А. Страхування: навч. посіб. Одеса: Освіта України, 2017. 319 с.
9. Кузнецова С. А., Болгар Т. М., Пестовська З. С. Банківська система: навч. посіб. / за ред. С. А. Кузнецової. Київ : «Центр учебової літератури», 2014. 400 с.
10. Русул Л. В., Федишин М. П., Лаврук Н. А. Страхування: від теорії до практики: навч. посіб. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2018. 286 с.

11. Тетарчук І. В. Банківське право: навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2016. 214 с.
12. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні): підруч. / Онищенко В. О. та ін. ; за ред. В. О. Онищенка. Київ : Центр учебової літератури, 2016. 599 с.
13. Фінанси, гроші та кредит: навч. посібник / Н. О. Шпак, Н. Б. Ярошевич, О. Я. Побурко. – Львів: Львівська політехніка, 2018. 416 с.
14. Фінанси: навчальний посібник / І. С. Волохова, Н. А.Шикіна, О. Г. Волкова та ін. / за заг. ред. І. С. Волохової. - Харків: Видавництво «ПромАрт», 2018. – 262 с
15. Фінанси: Навчальний посібник / Н.Б. Ярошевич, І.Ю. Кондрат, М.В. Ливдар. - Львів: Видавництво “Простір-М”, 2018. 298 с.

Затверджено на засіданні кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки
(Протокол № 10 від 17.04.2023 р.)

Голова фахової атестаційної комісії

Наталія ГВОЗДЄЙ

В.о.з.авідувача кафедри

Наталія ГВОЗДЄЙ